

Beleidsplan 2014 – 2018

Inleiding

De Stichting tot behoud van het Jan Anne Beijerinckgemaal werd op 16 november 1988 opgericht en vierde dus in het najaar van 2013 zijn 25jarig bestaan. Een goed moment om kort terug te kijken naar wat gerealiseerd is en wat uitgebreider naar wat momenteel wordt gedaan resp. in de nabije toekomst zal worden gerealiseerd.

Het Jan Anne Beijerinckgemaal is een van de gemalen die eind 19^e eeuw de Prins Alexander polder hebben leeggemalen. Het in 1869 in gebruik genomen (stoom)gemaal, is van die gemalen het enige nog overgebleven gemaal. In 1927 werd het gemaal ingrijpend gerenoveerd, kreeg het de vorm waarin wij het nu kennen en werden de huidige pompen en elektromotoren geïnstalleerd. Bijzonder van het gemaal is dat deze pompen en motoren vandaag de dag nog vrijwel onveranderd aanwezig zijn en kunnen werken.

Behoud

De primaire doelstelling van de Stichting JAB, het behoud van het gemaal in oorspronkelijke staat, is inmiddels goeddeels gerealiseerd. In de afgelopen 25 jaar is het gebouw door het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) in 1993 overgedragen aan de stichting. Vervolgens heeft de stichting het pand en de machines in een aantal stappen ingrijpend gerenoveerd en op kleinere schaal verbouwd. Door de renovatie is het voortbestaan van het pand en de machines voorlopig gegarandeerd.

Omdat met HHSK overeenstemming is bereikt over het 'open houden van het gat in de dijk' kan het gemaal nog volledig functioneren. Voor de recreatieve en educatieve functie (zie onder) van het gemaal, is dat van groot belang.

Naast het oorspronkelijke gemaal is een afzonderlijk gebouw voor de educatieve functie gerealiseerd. Bij de laatste renovatie is ook dit Educatief Centrum onder handen genomen, zodat het nu een bij het gemaal passende uitstraling heeft.

De komende jaren zal de planning en uitvoering van regulier en incidenteel groot onderhoud veel aandacht vragen en ook de nodige financiële middelen. Alleen indien dat gerealiseerd wordt zal echt sprake zijn van een situatie waarin sprake is van duurzame instandhouding.

De stichting verwacht de eerstkomende jaren over voldoende geld voor onderhoud te beschikken. Op de middellange termijn kan zich wel een financieringsprobleem voordoen.

Met huidige en potentiële subsidiegevers zal gezocht worden naar een oplossing.

Gebruik

Het gemaal heeft momenteel verschillende functies. De voormalige dienstwoning is al weer enkele decennia als woonhuis in gebruik. Bewoning draagt bij aan de inkomsten van de stichting en aan het beheren en de beveiligen van het gemaal zelf.

Het gemaal zelf heeft geen waterstaatkundige functie meer, maar wel een recreatieve en educatieve functie. De stichting streeft er naar de pompen een aantal dagen in het jaar te laten werken, de zg. draaidagen (zie onder).

In het voormalige ketelhuis bevindt zich inmiddels al weer vele jaren de tentoonstellingsruimte (annex werkruimte) van de Historische Vereniging Capelle (HVC). De HVC organiseert wisselende tentoonstellingen in de ruimte die in ieder geval elke zaterdagmiddag te bezichtigen zijn. HVC en Stichting samen zorgen voor het ontvangen van klassen basisscholieren voor een programma waarin hen de basisprincipes van gemaal, polder, bemaling etc, aanschouwelijk worden uitgelegd. Ook bij de inrichting van het buitengebied is rekening gehouden met deze educatieve functie (zie onder).

Incidenteel worden gemaal en/of educatie centrum ook gebruikt voor lezingen, ontvangsten en bijeenkomsten van HHSK.

Draaidagen

De stichting streeft er naar het gemaal ten minste zes zaterdagen per jaar volledig te laten werken. Daaronder in ieder geval de zaterdagen van de Nationale Gemalendag en Open Monumentendag. Het aantal draaidagen wordt begrensd door de beschikbaarheid van voldoende machinisten (zie onder) en de niet onaanzienlijke stroomkosten. De draaidagen worden ruim en ruim van tevoren in de media aangekondigd en trekken altijd enkele tientallen belangstellenden, die meestal tegelijk ook de tentoonstelling van de HVC bezoeken.

Machinisten

De afgelopen jaren is gewerkt aan het verbreden van de kring van 'machinisten', vrijwilligers (waaronder de leden van het bestuur) die over voldoende kennis en kunde beschikken om de pompen te kunnen bedienen. Daartoe hebben ze een korte cursus elektrotechniek gevolgd en zijn ze nader geïnstrueerd door oud machinisten van HHSK. Deze nemen ook de begeleiding van de vrijwilligers tijdens draaidagen op zich en het uitvoeren van klein onderhoud tijdens de draaidagen.

Met opmerkingen [EC1]: Graag educatie nog aanvullen, waar dat nuttig / nodig is.

Werkdagen

Stichtingsbestuur en andere vrijwilligers proberen bij te dragen aan het laag houden van de onderhoudskosten door enkele dagdelen per jaar simpele onderhoudsklussen te doen.

Diversen

De afgelopen jaren werd ook gewerkt aan een aantal kleinere verbeterprojecten. Zo werden de verzekeringen onder de loep genomen, werd de veiligheid van bezoekers in de machinekamer verbeterd en op verschillende manieren (analoog zowel als digitaal) meer informatie aan bezoekers verstrekt tijdens hun rondgang door het gemaal.

Omgeving

Na de renovatie van het gemaal zelf en het educatief centrum, heeft het bestuur samen met een landschapsarchitecte plannen ontwikkeld voor het herinrichten van de buitenruimte. De educatieve functie van het gemaal was daarbij leidend: hoogteverschillen zichtbaarder maken, terugbrengen van oorspronkelijke beplanting, een minivijzelgemaal aanbrengen om de oorspronkelijke werking van het gemaal toe te lichten, etc. Ook werd het gebied aan de oostkant met een hek afgesloten om vernielingen te voorkomen en werd een nieuwe wandelroute rond de waterinlaat gerealiseerd.

De inmiddels vrijwel voltooide renovatie van de buitenruimte kon voor een relatief laag budget worden uitgevoerd dank zij de zeer gewaarde belangeloze inzet van vrijwilligers als de ontwerp- en tuinarchitecte en de zg. klussenploeg van de HVC.

Wensen

De belangrijkste uitdaging de komende jaren is het vinden van financiering voor groot onderhoud. Daarbij moeten ook (a) zaken worden aangepakt die geen deel uitmaken van de renovatie (zoals de daken) en (b) problemen opgelost worden die bij de renovatie niet goed genoeg aangepakt zijn (in het bijzonder het krooshek dat in de praktijk onvoldoende blijkt te functioneren).

In de educatieve functie en de buitenruimte zijn nog een aantal verbeteringen mogelijk. Waar mogelijk zal de educatieve functie verder worden uitgebouwd. Bovendien beschikt de stichting over enige objecten (waaronder een houten vijzel en een bootje) die dringen aan een grondige renovatie toe zijn.

De stichting streeft er, in samenspraak met de HVC, naar meer bekendheid te geven aan de draaidagen en de bezoekersaantallen verder te laten groeien. Ook zal geprobeerd worden het aantal draaidagen verder uit te breiden, voor zover dat financieel en qua (machinisten)capaciteit haalbaar is.

Het aantal donateurs van de stichting is bescheiden en heeft de neiging terug te lopen. In de komende jaren zal geprobeerd worden dat tij te keren en nieuwe donateurs resp. sponsoren te werven.

Op termijn zal ook geïnvesteerd moeten worden in het onderhoudsniveau van elektromotoren en pompen.

Grote renovatie is niet onmiddellijk aan de orde, maar de onderhoudskosten zullen de komende jaren zeker **oplopen**.

Met opmerkingen [EC2]: Hebben we nog meer wensen?

Financiën

De exploitatie van het gemaal wordt gefinancierd door bijdragen van HHSK en donateurs, huuropbrengsten van museum / educatief centrum en de woninghuur. Incidenteel – ten behoeve van renovatie en bijzondere projecten - zijn er ook bijdragen geweest van de gemeente Capelle, de provincie Zuid-Holland, het Cultuurfonds **BNG** en de Van Cappellen Stichting.

Met opmerkingen [EC3]: Correct?

Met opmerkingen [EC4]: Volledig?

Op korte termijn zijn exploitatie en groot onderhoud van het gebouw wel gewaarborgd. Op langere termijn echter niet of onvoldoende. Het bestuur zal de komende jaren prioriteit moeten geven aan het duurzaam maken van de lange termijn financiering.

Vooraf het vinden van nieuwe donateurs en sponsoren zal daarbij prioriteit hebben.

Bestuurssamenstelling

Het huidige bestuur wordt gevormd door:

ir. J.C. Goudriaan	voorzitter
J.Tammel	secretaris
G. J. Groenendijk	penningmeester
J.W. A.J. Damsteeg	lid (tevens bewoner van de dienstwoning)
Mw. Mr A. van der Klauw-Cornet	lid
Dr. A. Cachet	lid

De stichting is veel dank verschuldigd aan haar sponsoren en donateurs. Zonder hun bijdragen was het onmogelijk geweest het gemaal te behouden. De stichting hoopt ook de komende jaren op hun steun te mogen rekenen. Dank is ook op zijn plaats voor de vele vrijwilligers, waaronder oud-machinisten van Schieland, die op uiteenlopende wijze bijdragen hebben geleverd aan exploitatie en renovatie van het gemaal.